

บทที่ 5

ปัญหา ปัจจัยและศักยภาพในการพัฒนาของห้วยโก๋น

ในการศึกษาวิเคราะห์ ปัญหาและศักยภาพของห้วยโก๋นในบทนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการออกสำรวจพื้นที่และสอบถามข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการศึกษาในบทที่ 3, 4 เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัว และประโยชน์ในอนาคตที่ได้จากการพัฒนาห้วยโก๋น และโครงการต่างๆ ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น ที่เป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและลงทุนในพื้นที่นี้ด้วย เพื่อนำมาเป็นกรอบความคิดในการเสนอ แนวทางการพัฒนาห้วยโก๋น เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมในอนาคตได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5.1 ปัญหาและข้อจำกัด

จากการศึกษาข้อมูลห้วยโก๋นในด้านต่างๆ และผลจากการสำรวจพื้นที่และสอบถามข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนพฤษภาคม และตุลาคม พ.ศ. 2541 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ด้านกายภาพ

ลักษณะภูมิประเทศในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าและภูเขาสูง พื้นที่ราบจึงมีจำกัด และจากการที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขา จึงทำให้พื้นที่นี้มีอุปสรรคในการคมนาคมขนส่ง ถนนมีความลาดชัน คด เลี้ยว คดโค้ง สภาพภูมิทัศน์บริเวณด้านพรมแดน ยังไม่สวยงามและไม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ตลอดจนยังขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่างๆ ส่วนตลาดบริเวณจุดผ่านแดน ยังไม่มีอาคารถาวรที่เป็นระเบียบ ให้ทำการค้าในบริเวณนี้ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร (ปัจจุบันเป็นเพียงชั่วคราว) ซึ่งมีความแออัดกับแคบในช่วงวันหยุดเพราะมีการค้าขายชายแดน อีกทั้งด้านศุลกากรและด่านตรวจคนเข้าเมือง ยังมีขนาดเล็ก และมีสภาพทรุดโทรม ซึ่งจะไม่พอเพียงต่อการให้บริการกับนักท่องเที่ยว และผู้มาติดต่อจำนวนมากในอนาคต สำหรับปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่นี้ยังมีไม่มากนัก เนื่องจากในพื้นที่นี้ยังไม่มีประชากรมาก ชุมชนยังมีขนาดเล็ก และการใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนยังไม่มีประสิทธิภาพ

เนื่องจาก พื้นที่บริเวณชุมชนชายแดนห้วยโก๋นที่จะทำการพัฒนา อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตลุ่มน้ำชั้น 1A จึงทำให้พื้นที่นี้มีข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคในการเข้าไปลงทุน และก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างถาวรของภาคเอกชน (ปัจจุบันทางจังหวัดกำลังขอใช้พื้นที่ในการพัฒนาเป็นการเร่งด่วนประมาณ 1,000 ไร่) ดังนั้นการพัฒนาในบริเวณนี้ จึงต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เช่น การจัดการระบบระบายน้ำเสีย การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล นอกจากนี้ในเรื่องการปรับพื้นที่ เพื่อการพัฒนาจะต้องหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ด้วย

5.1.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

เนื่องจากห้วยโก๋นเป็นพื้นที่ชายแดน ที่อยู่ห่างไกลศูนย์กลางความเจริญของจังหวัด และการกระจายตัวของบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ในการลงทุนและการจ้างงานจึงยังคงกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมืองเท่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหาการบริการพื้นฐานก็ยังไม่เพียงพอในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดน ในปัจจุบันการให้บริการสาธารณะในห้วยโก๋น โดยเฉพาะการบริการโทรศัพท์สาธารณะ ยังให้บริการไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน และคุณภาพของบริการด้านไฟฟ้ายังมีปัญหาอยู่มาก อีกทั้งการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลห้วยโก๋น และพื้นที่บริเวณตลาดชายแดนห้วยโก๋น ยังดำเนินการที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินการ ถังรองรับมูลฝอย รถเก็บขนมูลฝอย และวิธีการกำจัดมูลฝอยยังไม่ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่มีผลกระทบให้เห็นเด่นชัดแต่วิธีการกำจัดโดยการขุดหลุมฝัง และการเผานอกเตาเผามูลฝอย ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในที่สุด

ส่วนการบริการด้านประปา ปัจจุบันในพื้นที่นี้ยังไม่มีปัญหาในการให้บริการ แต่การให้บริการน้ำประปาจะให้บริการเฉพาะสถานที่ราชการเท่านั้น ได้แก่ สถานีตำรวจ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง ด้านสุลตการ ซึ่งบริเวณตลาดยังไม่ได้รับการบริการน้ำประปา เนื่องจากในปัจจุบันสภาพตลาดยังไม่ใช้ตลาดถาวร ประกอบกับทางท้องถิ่นไม่มีงบประมาณในการขยายเขตให้บริการ และวางท่อจ่ายน้ำเพิ่มเติม แต่ในอนาคตกำลังการผลิตน้ำประปา อาจจะไม่เพียงพอ เพราะชุมชนและตลาดมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น นอกจากปัญหาและความต้องการที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ชุมชนชายแดนห้วยโก๋นยังต้องพัฒนาความเชื่อมโยงในโครงข่ายถนนและสาธารณูปโภคระหว่างชุมชนกับด่านและกับชุมชนอื่นๆ ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

5.1.3 ระบบการคมนาคมขนส่ง (ทางหลวงหมายเลข 1080 และ 1081)

เส้นทางหลวงหมายเลข 1080 (อ.เมืองน่าน-ห้วยโก๋น) สภาพปัจจุบันมีผิวจราจรเป็นผิวลาดยาง ช่องจราจร 2 ช่องทางจราจร กว้าง 7 เมตร ไหล่ทางข้างละ 1.50 เมตร ซึ่งสภาพผิวจราจรในบางช่วงมีสภาพ

ชำรุด และถนนจากอำเภอทุ่งช้างถึงห้วยโก๋น มีสภาพค่อนข้างลาดชัน เพราะมีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา จึงทำให้รถบรรทุกที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเป็นรถบรรทุกหกล้อ ส่วนรถบรรทุกสี่ล้อนั้นค่อนข้างจะมีปัญหา จากความลาดชันของถนนช่วงนี้ค่อนข้างมาก ส่วนเส้นทางหลวงหมายเลข 1081 (ห้วยโก๋น-อ.บ่อเกลือ) สภาพปัจจุบันมีผิวจราจรเป็นผิวลาดยาง ช่องการจราจร 2 ช่องการจราจร กว้าง 7 เมตร ไม่มีไหล่ทาง ซึ่งสภาพผิวจราจรบางช่วงมีสภาพชำรุด มีความลาดชันของถนนค่อนข้างมาก ป้ายเตือนต่างๆ ในถนนสายนี้มีค่อนข้างน้อย จึงมักเกิดอุบัติเหตุบ่อย นอกจากนี้ในถนนที่เชื่อมโยงจากจุดผ่านแดนห้วยโก๋นไปยังเมืองหงสา ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว และการขนส่งสินค้าประเภทแร่ธาตุและวัตถุดิบต่างๆ อีกด้วย

5.1.4 ด้านการค้าชายแดน

มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-ลาว ที่ด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ยังคงมีปริมาณน้อย เมื่อเทียบกับจังหวัดชายแดนอื่นๆ เช่น เชียงราย หนองคาย หรือมุกดาหาร เนื่องจากเมืองเงิน เมืองเชียงฮ่อน เมืองหงสา ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ในฝั่งตรงข้าม มีขนาดเล็ก ประชากรส่วนใหญ่ยังยากจน มีรายได้ต่ำและไม่มีอำนาจในการซื้อมากนัก อีกทั้งยังอยู่ห่างจากเมืองเวียงจันทน์ซึ่งเป็นเมืองหลวง ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และข้อจำกัดในนโยบายคุ้มครองสินค้าเกษตรภายในประเทศไทย ยังทำให้ด่านห้วยโก๋นเสียโอกาสที่จะนำสินค้าเหล่านั้น มาใช้ประโยชน์ในประเทศ และการกำหนดวงเงินซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าฝ่ายละไม่เกิน 500,000 บาทต่อวัน ก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการเพิ่มมูลค่าการค้าชายชายแดนในบริเวณนี้ นอกจากนี้การชำระเงินผ่านระบบธนาคารในบางพื้นที่ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังไม่มีความสะดวก เนื่องจากธนาคารในท้องถิ่นยังไม่มีอำนาจในการเปิด L/C ปัจจุบัน

5.1.5 ด้านการท่องเที่ยว

บริเวณด่านผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศจำนวนมากในวันเสาร์ เพราะมีการเปิดตลาดค้าขายและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในบริเวณนี้ คือ น้ำตกวังเปียน น้ำตกสปีน และฐานปฏิบัติการห้วยโก๋น ซึ่งปัญหาที่พบในแหล่งท่องเที่ยว คือ สถานที่จอดรถในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ไม่เพียงพอกับปริมาณรถที่มาใช้บริการ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลจะพบว่ามีรถจอดบนถนนทางหลวงใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว และห้องน้ำยังไม่เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ นอกจากนี้ถนนทางเข้าบริเวณจุดผ่านแดนที่แยกจากทางหลวงทั้งสองสาย มีสภาพเป็นถนนลูกรังค่อนข้างแคบ กว้าง 4 เมตร มักจะประสบปัญหาในช่วงฤดูฝน สภาพถนนจะเป็นเลน การเดินทางจึงไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว

สำหรับเส้นทางคมนาคมจากห้วยโก๋นไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัด จะใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1080 (ห้วยโก๋น-ทุ่งช้าง) และ 1081 (ห้วยโก๋น-บ่อเกลือ) โดยเฉพาะเส้นทางหลวงหมายเลข 1081 มีสภาพผิวทางค่อนข้างชำรุด ป้ายบังคับ ป้ายเตือน ในเส้นทางมีค่อนข้างน้อย จึงมักเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ซึ่งในปัจจุบันมีโครงการปรับปรุงเส้นทางหลวงหมายเลข 1081 แล้ว โดยหน่วยงานรับผิดชอบในการบำรุงรักษา คือ กรมทางหลวง และจากอำเภอเกลือไปยังอุทยานแห่งชาติดอยภูคา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด จะใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1256 ซึ่งมีสภาพผิวทางและความกว้างค่อนข้างดี แต่ควรที่จะเพิ่มจุดชมวิวนายางหนี่ และจากที่มีการสร้างจุดชมวิวจักรวาล บางจุดบนเส้นทางหลวงสายนี้แล้ว แต่ยังขาดบริเวณที่จอดรถ จึงทำให้มีการจอดรถบนถนนอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันจังหวัดน่านยังไม่มีการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวเท่าที่ควร เนื่องจากภาคเอกชนยังขาดความตื่นตัวในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และขาดความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ที่ยังไม่มีพัฒนาปรับปรุงหรือจัดสร้างขึ้น เช่น ห้องน้ำ ที่พัก ร้านอาหาร ฯลฯ

5.1.6 ด้านกฎระเบียบและพิธีการทางศุลกากร

ในการขนถ่ายสินค้าจากประเทศไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะทำให้ภาคการค้าของไทยขยายตัวมากขึ้น ซึ่งในการขนส่งสินค้าผ่านแดน มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องกฎระเบียบ พิธีการทางศุลกากรมาตลอด ดังนั้นถ้าจะให้ได้ประโยชน์จริงๆ แล้ว ประเทศไทยควรจะเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตติดต่อกัน ในภูมิภาค เพื่อป้องกันปัญหานี้ตั้งแต่ต้น และปัญหาที่พบบริเวณด่านผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น มีดังนี้

- พิธีการนำเข้าและส่งออก ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังไม่เป็นสากล เนื่องจากด่านชายแดนของลาวบริเวณที่ติดกับด่านห้วยโก๋น ยังเป็นด่านชั่วคราว ทำให้ชาวต่างประเทศที่มีหนังสือเดินทางและวีซ่า (VISA) ไม่สามารถผ่านไปได้อย่างสะดวก
- กฎระเบียบและเอกสารราชการของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังขาดความสมบูรณ์และแน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่เสมอ ซึ่งเป็นปัญหาแก่พ่อค้าและนักลงทุนของไทยที่ทำธุรกิจกับลาว
- การเดินทางเข้าและออก ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเงื่อนไขมาก เข้มงวด และจำกัดเขตการเดินทาง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการติดต่อค้าขายและการท่องเที่ยว

5.1.7 ด้านสังคม ความมั่นคง และความปลอดภัย

ถึงแม้ว่าพื้นที่ชายแดนห้วยโก๋นเป็นแนวชายแดนระหว่างไทย-ลาว ที่มีการสู้รบกันมาก่อน ในปัจจุบันสถานการณ์สู้รบได้สงบลงแล้ว ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจึงไม่ได้ปรากฏแต่อย่างใด แต่ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้ จะเป็นการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และใช้จุดนี้เป็นช่องทางลักลอบค้าขายยาเสพติด ซึ่งทางราชการของทั้ง 2 ฝ่าย ก็ได้พยายามปราบปรามอย่างเต็มที่ตลอดมา

5.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวและศักยภาพการพัฒนาห้วยโก๋น

5.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของห้วยโก๋นในอนาคต

นโยบายของรัฐ

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันบทบาทความเชื่อมโยงระหว่างห้วยโก๋นกับพื้นที่ต่างๆ ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจน เนื่องจากความเชื่อมโยงของระบบโครงข่ายการคมนาคม ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีพอ แต่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ตามศักยภาพ เพื่อให้มีการเติบโตอย่างเหมาะสม มีสภาพแวดล้อมที่ดี ความเป็นระเบียบ โดยกระจายฐานการผลิต กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และกระจายการพัฒนาสู่จังหวัด โดยรอบกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ชุมชนศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคและชุมชนชายแดนและชุมชนชนบท ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เพื่อเป็นฐานเศรษฐกิจหลักรองรับการพัฒนา และสามารถกระจายความเจริญสู่พื้นที่อื่นๆ โดยรอบได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ โดยใช้มาตรการทางผังเมือง การจัดระเบียบการใช้ที่ดินอย่างมีแบบแผน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภาคเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ เข้ากับชุมชนเมือง พื้นที่ชนบทและชุมชนชายแดน ตลอดจนการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

จากแนวทางการพัฒนาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับโอกาสและศักยภาพของห้วยโก๋น เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีระบบคมนาคมระหว่างประเทศพาดผ่าน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มบทบาททางด้านการค้า การลงทุน กับกลุ่มประเทศในระดับภูมิภาค ภายใต้โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมือง และการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศของทั้งไทยและลาว ในปัจจุบันความสัมพันธ์ได้เป็นไปอย่างราบรื่น และจากการที่รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและทำการเปิดประเทศ เพื่อส่งเสริมการลงทุนจากภายนอกประเทศ จึงทำให้นักธุรกิจต่างชาติ โดยเฉพาะนักธุรกิจจากไทยเข้าไปลงทุนในลาวเพิ่มขึ้น จาก

ปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลให้จังหวัดน่าน กลายเป็นเส้นทางลำเลียงวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน เข้าสู่นิคมอุตสาหกรรมในประเทศที่สำคัญเส้นทางหนึ่ง และมีผลทำให้รัฐบาลมีความสนใจ ในการเร่งปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และวางผังชุมชนชายแดน เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมในอนาคต ซึ่งจะเป็โอกาสในการสร้างความเจริญให้กับชุมชนชายแดนห้วยโก๋น

นอกจากนี้ ทางจังหวัดน่านยังมีการกำหนดแนวทางการพัฒนา ที่ส่งเสริมศักยภาพในการพัฒนาของห้วยโก๋น และยังมีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง กับการบริการส่งออกและนำเข้าก่อนข้างพร้อม อีกทั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังได้แสดงความประสงค์ที่จะเปิดสถานกงสุลใหญ่ ที่จังหวัดน่านภายในปี 2541 ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการร่วมมือระหว่างไทย-ลาว ครั้งที่ 7 (กันยายน 2540) ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว และขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการ

นโยบายการพัฒนาของพื้นที่ฝั่งตรงกันข้าม (ลาว)

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มีการจัดเตรียมความพร้อมของพื้นที่ เพื่อรองรับการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนาคต โดยได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ให้สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านจังหวัดน่าน ดังนี้

- เมืองหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางด้านวัฒนธรรมและโบราณสถานสำคัญ โดยเฉพาะแหล่งวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก ที่สามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมตะวันออกของจังหวัดน่าน ให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร่วมกัน โดยรัฐบาลลาวได้เตรียมศึกษาศักยภาพ และความพร้อมของพื้นที่เมืองหลวงพระบาง ให้เชื่อมโยงกับจังหวัดน่าน ตามโครงการความช่วยเหลือเพื่อการศึกษา Secondary Town จากรัฐบาลญี่ปุ่น

- เมืองเงิน เป็นชุมชนชายแดนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่อยู่ติดกับด่านห้วยโก๋น ของจังหวัดน่าน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม กิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมืองมุ่งเน้นการส่งออกพืชผลทางการเกษตร และของป่าเข้าประเทศไทย เช่น ใบยาสูบ ลูกตาล และพืชผัก โดยรัฐบาลลาวได้จัดทำผังเมือง/ชุมชน เพื่อเตรียมการพัฒนาพื้นที่และการเชื่อมโยงกับจังหวัดน่านแล้ว

ด้านสังคม ประชากร และวัฒนธรรม

เนื่องจากประชากรของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด ด้วยความคล้ายคลึงกันในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนลักษณะภาษาที่คล้ายคลึงกัน และประชากรทั้งสองประเทศมีการติดต่อค้าขายกันมาช้านาน จากผลของความ

ใกล้ชิดดังกล่าว ทำให้ห้วยโก๋นเป็นพื้นที่ชายแดนแห่งหนึ่ง ที่มีความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากมีความคุ้นเคยหรือได้รับความเชื่อถือ ในการติดต่อธุรกิจการค้า ถึงแม้ว่าชุมชนชายแดนห้วยโก๋นจะอยู่ใกล้บริเวณชายแดนไทย-ลาว แต่ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง ไม่ได้ปรากฏแต่อย่างใด เพราะในปัจจุบัน สถานการณ์สู้รบได้สงบลงแล้ว และได้มีการจัดตั้งกำลังเจ้าหน้าที่ เพื่อคอยรักษาความสงบเรียบร้อยในด้านต่างๆ สร้างความอบอุ่นใจ และเป็นการยืนยันถึงความปลอดภัยแก่ประชาชนในบริเวณพื้นที่ และนักท่องเที่ยวได้แก่

1. ชุดตำรวจตระเวนชายแดน ห้วยโก๋น ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่อาสารักษาดินแดน จำนวน 12 นาย/อาทิตย์ ตั้งอยู่บริเวณด่านชายแดนห้วยโก๋น
2. ชุดปฏิบัติการของตำรวจตระเวนชายแดน 32 ตั้งอยู่บริเวณสามแยกปากทางเข้าสู่ด่านชายแดนห้วยโก๋น ซึ่งขณะนี้สถานการณ์ของด่านชายแดนไม่มีปัญหาทางด้านความมั่นคง คงจะมีแต่ความไม่ปลอดภัยในการคมนาคมเท่านั้น เนื่องจากเส้นทางคมนาคมแคบและคดเคี้ยวสูงชัน อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

นอกจากนี้บริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ยังมีด่านการตรวจคนเข้าเมืองน่าน รับผิดชอบในการตรวจอนุญาตให้บุคคลและยานพาหนะเดินทางเข้ามา หรือออกไปนอกราชอาณาจักร และสืบสวนปราบปราม จับกุมบุคคลต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ตลอดจนผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

เส้นทางคมนาคม

จากการที่ห้วยโก๋นเป็นจุดผ่านด่านถาวร ที่มีโอกาสเป็นประตูเชื่อมความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ กับประเทศเพื่อนบ้านจุดหนึ่งของไทย อีกทั้งยังมีระบบโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยรอบ และสามารถผ่านออกสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวก ปัจจัยดังกล่าวคาดว่าจะส่งผลทำให้ห้วยโก๋นมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยง ระบบการคมนาคมขนส่งที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ

เส้นทางที่ห้วยโก๋นสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ต่างๆ ภายในจังหวัด คือ เส้นทางหลวงหมายเลข 1080 ซึ่งเป็นเส้นทางสายหลักทางทิศเหนือของจังหวัด ที่เชื่อมต่อระหว่างอำเภอเมืองน่านกับห้วยโก๋น เริ่มจากอำเภอเมืองน่านไปยังอำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง ไปจนถึงจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นเส้นทางหนึ่งที่มีความสำคัญ ในการเดินทางท่องเที่ยวและขนส่งสินค้าไปยังจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นเป็นอย่างมาก และเส้นทางหลวงหมายเลข 1081 ที่เชื่อมต่อระหว่างอำเภอเฉลิมพระเกียรติกับอำเภอบ่อเกลือ อำเภอสันติสุข และวนกลับไปถึงอำเภอเมืองน่านได้ในที่สุด เป็นเส้นทางหนึ่งที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด นอกจากนี้ถนนสายหลักทั้งสองสาย ยังตัดผ่านและเชื่อมต่อกับแหล่ง

ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในจังหวัดได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเส้นทางคมนาคม นั้น เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่รองรับการลงทุนด้านท่องเที่ยวจากภาคเอกชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของจังหวัดน่านต่อไป

เส้นทางที่จังหวัดน่านสามารถใช้เชื่อมโยงติดต่อกับจังหวัดโดยรอบได้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดเชียงราย แพร่ พะเยา และอุตรดิตถ์ คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ซึ่งเป็นเส้นทางที่สำคัญของจังหวัด ที่แยกมาจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ที่กำแพงเพชร ผ่านสุโขทัย แพร่ และเชื่อมต่อกับจังหวัดน่าน นอกจากนี้เส้นทางนี้ จะทำให้จังหวัดน่านสามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดต่างๆ ได้สะดวกแล้ว ยังทำให้จังหวัดน่านสามารถไปใช้บริการยังชุมทางรถไฟเด่นชัย ในจังหวัดแพร่ ซึ่งจะทำให้จังหวัดน่าน สามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร เนื่องจากการรถไฟแห่งประเทศไทย จะทำการก่อสร้างทางรถไฟสาย คลองเกล้า - แก่งคอย เพื่อเชื่อมโยงทางรถไฟสายเหนือและสายตะวันออกเฉียงเหนือ กับทางรถไฟสายตะวันออก

ส่วนการคมนาคมทางอากาศนั้น จังหวัดน่านมีสนามบินที่ให้บริการในเส้นทางบินจาก น่าน-แพร่-กรุงเทพฯ น่าน-เชียงใหม่ และ น่าน-พิษณุโลก ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน จำนวนผู้โดยสารที่มาใช้บริการยังมีปริมาณไม่มากนัก แต่สนามบินในจังหวัดน่านมีขีดความสามารถสูง ในการรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ อย่างเช่น เครื่องโบอิง 737 และมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติ เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้ในอนาคต

สำหรับเส้นทางที่เชื่อมจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น สามารถเชื่อมได้หลายเมือง ได้แก่ เมืองเงิน (ห่างชายแดน 6 กม.) เมืองหงสา (ห่างชายแดน 36 กม.) เมืองปากแบ่ง (ห่างชายแดน 38 กม.) เมืองไชยบุรี (ห่างชายแดน 124 กม.) และเมืองหลวงพระบาง (ห่างชายแดน 154 กม.) ซึ่งถนนที่เชื่อมในเมืองเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง แต่ถนนตัดใหม่ที่บริษัทไทย-ลาว ลิกไนต์ จำกัด สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเส้นทางลำเลียงแร่ลิกไนต์ของบริษัท จากจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นผ่านเมืองเงินเข้าไปถึงเมืองหงสานั้น เป็นถนนลาดยางที่ได้มาตรฐานแล้ว และคาดว่าในอนาคตเส้นทางนี้ จะได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และเชื่อมต่อเข้าไปยังเมืองหลวงพระบาง เมืองเวียงจันทน์ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และถนนสายนี้ยังมีแผนการต่อเชื่อมกับถนนอีกหลายสาย ในแผนพัฒนาที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจ และหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้การเดินทางจากจุดผ่านแดนแห่งนี้ สามารถติดต่อกับเขตปกครองตนเองสิบสองปันนาในประเทศจีน และเมืองเดียนเบียนฟูในประเทศเวียดนามได้สะดวกขึ้น

นอกจากนี้โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ที่จะส่งเสริมให้เกิดความเจริญในอนาคต คือ การพัฒนาเส้นทางห้วยโก๋น (น่าน) - ปากแบ่ง (สปป.ลาว) ในขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการ การพัฒนาเส้นทางนี้จะช่วยสนับสนุนการค้า และการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับ ลาวตอนเหนือ จีนตอนใต้ และเวียดนามตอนเหนือ ซึ่งจะเป็นเส้นทางที่มีประโยชน์สำหรับผู้ส่งออกสินค้าของไทย ได้ใช้เป็นเส้นทางที่สะดวกและมีค่าขนส่งต่ำที่สุดอีกเส้นทางหนึ่ง และเป็นเส้นทางที่ช่วยให้ไทยขนส่งวัตถุดิบ และแร่ธาตุมาใช้ประโยชน์ได้นอกจากนี้ยังเป็นการขยายโอกาสด้านการตลาดให้กับสินค้าไทยด้วย เนื่องจากในพื้นที่บริเวณนี้มีประชากรรวมกันเกือบ 300 ล้านคน

การค้าชายแดน

การค้าชายแดนระหว่างไทยและลาวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมเศรษฐกิจของจังหวัดน่านและประเทศไทย จากการที่ประชาชนทั้งสองประเทศ มีการติดต่อค้าขายกันมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวส่งเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าว คือ ความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่และกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งสองประเทศ นอกจากนี้การที่มีพรมแดนติดต่อกัน และมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ที่เอื้ออำนวยให้การติดต่อเป็นไปได้โดยสะดวก ทำให้การติดต่อในด้านการค้าของประชาชนทั้งสองประเทศเป็นไปได้ง่ายมากขึ้น และเนื่องจากลาวไม่มีทางออกทะเลจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นจึงเป็นเส้นทางหนึ่ง ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมทางบกที่ลาวสามารถจะใช้เป็นเส้นทางผ่าน ในการติดต่อค้าขายกับประเทศที่สาม

การค้าชายแดนที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ส่วนใหญ่เป็นการค้าระหว่างอำเภอทุ่งช้าง เชียงกลาง และปัว กับเมืองต่างๆ ในแขวงไชยะบุรี หลวงพระบาง อุดมไชย หลวงน้ำทา ซึ่งประชากรที่อยู่ในแขวงเหล่านี้ อาศัยสินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง ยารักษาโรค อุปกรณ์การเกษตร จากประเทศไทยเป็นหลัก เนื่องจากเส้นทางการคมนาคมทางบกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองยังเต็มไปด้วยความลำบาก ถนนมีสภาพเป็นทางลูกรังที่สามารถเดินทางอย่างสะดวกในฤดูแล้ง จึงทำให้การนำสินค้าจากประเทศไทยผ่านทางด่านศุลกากร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่สามารถสนองความต้องการ ของประชาชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในบริเวณตอนเหนือของภาคได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังมีไม้แปรรูป หวายเส้น รวมถึงลูกชิด(ดาว) ปอสา และของป่าอื่นๆ ที่สามารถส่งออกเพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมของไทยได้จำนวนมาก ดังนั้นจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น จึงเป็นช่องทางที่สำคัญช่องทางหนึ่งในการนำเข้าวัตถุดิบ และส่งออกสินค้าไปยังบริเวณตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การท่องเที่ยว

จังหวัดน่านมีสภาพธรรมชาติที่บริสุทธิ์และสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีอยู่มากทางชายแดนด้านเหนือของจังหวัด ซึ่งมีอยู่ครบทุกด้านไม่ว่าจะแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ เช่น น้ำตกภูเข่า แม่น้ำ ลำธาร และลักษณะภูมิประเทศที่แปลกตา นอกจากนี้จังหวัดน่านยังมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา กล่าวคือ เป็นเมืองโบราณสมัยเดียวกับกรุงสุโขทัย จึงมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ ที่ยังคงเอกลักษณ์เดิม และยังมีชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆ หลายเผ่า เช่น ม้ง ข่า ถิ่น และ ผิตองเหลือง (มาบริ) จึงเห็นได้ว่าจังหวัดน่านมีแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว และการศึกษาทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณตอนเหนือ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นแนวชายแดนที่มีเขตติดต่อกับจังหวัดน่านนั้น มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี และด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวเมืองและสถาปัตยกรรมของชาวไทลื้อ ที่ปรากฏตามวัดวาอารามต่างๆ ในเมืองหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเมืองเก่าของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ชาวเมืองยังคงมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่แบบเกื้อกูลกันกับสภาพธรรมชาติได้อย่างดีเยี่ยม และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2541 และในอนาคตเมื่อด่านในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เปิดเป็นด่านสากลแล้ว จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋นจะถือได้ว่าเป็นจุดผ่านแดนอีกจุดหนึ่งที่มีศักยภาพ ในการเป็นประตูที่เปิดเส้นทางท่องเที่ยว จากจังหวัดน่านสู่ทางตอนเหนือ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

และจากการที่จังหวัดน่านมีศักยภาพ และปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวมากมาย จึงทำให้จังหวัดน่านได้รับการประกาศจากสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2523 ให้เป็นจังหวัดท่องเที่ยวแห่งใหม่เพิ่มเติมจากจังหวัดท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ ประมาณ 27 จังหวัดทั่วประเทศ และในปัจจุบันทางจังหวัดได้พยายามเร่งรัดดำเนินการทุกรูปแบบ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอย่างเต็มที่ โดยพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพื้นฐานที่สำคัญ ตลอดจนเร่งรัดพัฒนาสภาพภูมิประเทศทั่วไปของจังหวัด ให้สวยงามและเหมาะสม รวมทั้งยังส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น ให้ดำรงอยู่ควบคู่ไปกับการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมภายในจังหวัด ซึ่งจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในภาคนี้และจังหวัดน่านเพิ่มขึ้น และผลจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของทางจังหวัด จะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัดมากขึ้น

พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ

พื้นที่ชายแดนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในบริเวณที่ติดต่อกับจังหวัดน่าน เป็นบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่างๆ อุดมสมบูรณ์ และสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมของประเทศไทย ซึ่งมีดังต่อไปนี้

- แหล่งถ่านหินลิกไนต์ขนาดใหญ่ บริเวณเมืองหงสา ซึ่งห่างจากชายแดนไทยเข้าไปในลาว ประมาณ 30 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 60 ตารางกิโลเมตร มีปริมาณสำรองถึง 150 ล้านตัน บริษัทไทย-ลาว ลิกไนต์ ซึ่งเป็นบริษัทของคนไทยที่ได้รับสัมปทานเหมืองแร่ถ่านหินจากรัฐบาลลาว ในบริเวณดังกล่าว

- แหล่งดินเหนียว หรือดินบอเลย์ ซึ่งนำมาใช้ในอุตสาหกรรมเซรามิกเป็นผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ของบริษัทไทย-ลาว ลิกไนต์ ซึ่งถูกค้นพบเป็นจำนวนมากในบริเวณหน้าเหมืองแร่ ลิกไนต์ จากการสำรวจปริมาณคาดว่าจะเป็นวัดถุ่ป้อนโรงงานเซรามิก ลูกล้วยไฟฟ้า และอุตสาหกรรมเกี่ยวกับกระเบื้องเซรามิกทุกชนิด

- พื้นที่ป่าไม้ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับแขวงไซยะบุรี และเขตเมืองเชียงฮ่อน พื้นที่ป่าทั้งสองบริเวณเป็นป่าเบญจพรรณ ซึ่งมีบริษัทของพ่อค้าไทยได้รับสัมปทานการตัดไม้ ในเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหลายบริษัท และในอนาคตเมื่อเขื่อนน้ำทาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เริ่มเปิดดำเนินการแล้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะเปิดโควตาการสัมปทานตัดไม้ในปริมาณมากขึ้น ซึ่งพื้นที่ที่จะเปิดสัมปทานอยู่ใกล้กับพื้นที่ชายแดนในจังหวัดน่าน

5.2.2 ศักยภาพของห้วยโก๋น

จากปัจจัยในด้านต่างๆ ที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้ทราบถึงบทบาทที่สำคัญของชุมชนชายแดนห้วยโก๋น คือ การเป็นโครงข่ายเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่ประชากรของลาวยังต้องพึ่งพาบริการและสินค้าจากไทย และโครงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเกิดในพื้นที่นี้ จะส่งผลทำให้ห้วยโก๋นสามารถพัฒนาเป็นประตูน้ำด่านของภาคเหนือตอนบน และเป็นประตูสู่อินโดจีนของประเทศไทยได้ในอนาคต

การที่พื้นที่ชายแดนตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในฝั่งตรงกันข้ามที่ติดต่อกับจังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่างๆ อุดมสมบูรณ์ เช่น ป่าไม้ ดินขาว ลิกไนต์ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมของประเทศไทยได้ นอกจากนั้น ยังมีพื้นที่ทำการเกษตรที่อุดม

สมบูรณ์ สามารถผลิตสินค้าเกษตร เช่น ถั่วเหลือง ยาสูบ ข้าวโพด ส่งมาจำหน่ายให้แก่ประเทศไทยได้ ประกอบกับเส้นทางคมนาคมทางบก จากจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ในจังหวัดน่านสามารถเดินทางผ่านเข้าไปยังเมืองหลัก ในบริเวณตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จีนตอนใต้ และเวียดนามตอนเหนือได้ อีกทั้งจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ยังมีโอกาสเป็นช่องทางการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่ง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันมูลค่าการค้าชายแดนที่ผ่านจุดผ่านแดนแห่งนี้ยังมีน้อย แต่ก็มีแนวโน้มของมูลค่าสินค้าเข้าและสินค้าออก เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี จึงนับได้ว่าจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น เป็นประตูสู่อินโดจีนแห่งหนึ่งของประเทศ ที่จะเป็นช่องทางส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคแห่งนี้ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และในอนาคตเมื่อการพัฒนาถนนจากห้วยโก๋นถึงปากแบ่ง ซึ่งอยู่ในแขวงอุดมไซของลาวแล้วเสร็จ จะทำให้ห้วยโก๋นมีความสะดวกในการติดต่อค้าขายกับจีนมากขึ้น และการที่ห้วยโก๋นมีเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงและพาดผ่าน กับโครงการพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมของประเทศเพื่อนบ้าน และโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ซึ่งเป็นการร่วมมือ ที่จะผลักดันทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ดังนั้นในอนาคต เมื่อโครงการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมดังกล่าวสำเร็จ ก็จะส่งผลให้ห้วยโก๋นกลายเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งสินค้าเข้า และสินค้าออกระหว่างประเทศที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย และเมื่อเส้นทางคมนาคมในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความสะดวกขึ้น จะทำให้จังหวัดน่านสามารถเชื่อมโยงการค้ากับประเทศลาวตอนเหนือได้ถึง 6 แขวง ซึ่งมีประชากรถึง 1.3 ล้านคน นอกจากนี้บริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่มีความต้องการเที่ยวชมทิวทัศน์ธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี ในล้านนาตะวันออก ตอนเหนือของลาวและตอนใต้ของจีน ซึ่งมีอยู่ในจังหวัดน่านและตลอดสองข้างทางจนถึงจุดผ่านแดนห้วยโก๋น ผ่านเข้าไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนถึงเขตปกครองตนเองสิบสองปันนาทางตอนใต้ของจีน จึงทำให้เห็นว่าในอนาคต เส้นทางท่องเที่ยวแห่งนี้จะ แนวโน้มการขยายตัวของปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้นห้วยโก๋นจึงนับเป็นจุดผ่านแดนหนึ่งของประเทศไทย ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่เป็นเมืองหน้าด่านและเป็นประตูการค้า (Gateway) เชื่อมโยงกับพื้นที่ภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นประตูการค้าและฐานการผลิตที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ระหว่างประเทศ เนื่องจากมีความได้เปรียบทางที่ตั้ง และมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งผลิต แหล่งทรัพยากร กับด่านขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้จากแนวทางการพัฒนาของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ที่มุ่งเน้นจะสร้างฐานเศรษฐกิจด้านหน้าของภูมิภาคร่วมกัน จึงเป็นผลให้มีการร่วมมือกัน ในการเร่งรัดพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ และระบบธุรกิจให้ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งมีการพัฒนาด้านแรงงาน การจัดการ และกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

จากศักยภาพของห้วยโก๋นที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนทางพัฒนาพื้นที่ บริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น เพื่อรองรับการขยายตัวในด้านต่างๆ ของพื้นที่ในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันบริเวณด่านชายแดนห้วยโก๋น ได้เริ่มมีการสร้างสถานที่ราชการบ้างแล้ว คือ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง ที่ว่าการอำเภอเฉลิมพระเกียรติ สถานีตำรวจภูธร และในอนาคต จะมีสถานที่ราชการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดตั้งอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในบริเวณชุมชนใกล้เคียงก็ได้มีสถานีอนามัยตำบลห้วยโก๋น โรงเรียนบ้านห้วยโก๋น ตั้งอยู่ก่อนแล้ว และขณะนี้ได้มีการจัดสร้างอาคารด่านตรวจคนเข้าเมือง และตลาดการค้าชั่วคราว คาดว่าในอนาคต เมื่อพื้นที่นี้ได้มีการพัฒนาด้านต่างๆ แล้ว คงจะมีการอพยพจัดสร้างชุมชนต่างๆ ตลอดจนมีการลงทุนทางด้านการค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 5.1 สรุปศักยภาพและข้อจำกัดในการพัฒนาของห้วยโก๋น

จุดแข็ง	<ul style="list-style-type: none"> - มีศักยภาพด้านการค้าชายแดน การลงทุนทางด้านธุรกิจการค้า และธุรกิจก่อสร้าง รวมทั้งการท่องเที่ยว - ห้วยโก๋นได้รับการยอมรับเป็นจุดผ่านแดนถาวร และเป็นจุดผ่านแดนสากลในอนาคต
จุดอ่อน	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีชุมชนเมืองใกล้เคียง สำหรับทำหน้าที่เป็นแกนในการพัฒนา - ข้อจำกัดในการขยายตัว เนื่องจากการเดินทางไม่สะดวก - ที่ตั้งอยู่ล้อมรอบด้วยภูเขาและป่าไม้ ทำให้การพัฒนาต้องมีการควบคุม
โอกาสจากภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> - มีโอกาสที่ดีในการเป็นจุดเชื่อมต่อระดับรอง สู่ประเทศจีนตอนใต้และประเทศอื่นๆ - มีโอกาสที่ดีในการค้าขาย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อเปิดประเทศและการขนส่งทางบกดีขึ้น - มีถ่านหินลิกไนต์ และกำลังจะมีโรงงานสถานีไฟฟ้าพลังงานความร้อน ในเขตเชียงฮ่อน ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นการลงทุนของภาคเอกชนไทย เพื่อนำกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ประเทศไทย - รัฐบาลไทยเล็งเห็นความสำคัญในการเป็นจุดค้าขายข้ามชายแดน - สามารถเชื่อมโยงเส้นทางทางท่องเที่ยว สู่เมืองหลวงพระบาง (ลาว) - เมืองเชียงรุ่ง (จีนตอนใต้) และเมืองเดียนเบียนฟู (เวียดนาม)
อุปสรรคภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> - ความสับสนในการยกเลิกการกีดกันทางการค้าในภูมิภาค โดยเฉพาะระหว่างไทยและลาว - ความล่าช้าในการเชื่อมต่อเส้นทางผ่านห้วยโก๋น เข้ากับเส้นทางเชื่อมโยงเส้นทางอื่นไปยังประเทศจีน (เช่น GMS R3) - ไม่มีการสนับสนุนและร่วมมือจากจังหวัดและส่วนกลางเท่าที่ควร

5.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการพัฒนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเปิดจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนทางเหนือของจังหวัดน่าน เพื่อมุ่งสู่การเป็นประตูการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ คือ จะทำให้นักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างชาติสนใจลงทุนในอนุภูมิภาคนี้มากขึ้น เนื่องจากโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น จะช่วยลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมการขยายตลาดการค้าของไทยและประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาค อีกทั้งยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของไทย เพื่อให้สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ จากการลงทุนและย้ายฐานการผลิตสินค้าขึ้นปทุมที่ใช้แรงงานบางประเภทไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะเป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ประโยชน์กับประเทศอย่างยิ่ง เนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีแรงงานราคาถูก และทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ที่สามารถผลิตสินค้าขึ้นปทุมป้อนตลาดในประเทศและในอนุภูมิภาคได้อีกด้วย

และในฐานะที่ห้วยโก๋นเป็นจุดผ่านแดนถาวร ที่มีศักยภาพในการเป็นประตูเชื่อมโยงติดต่อ กับประเทศเพื่อนบ้านได้หลายประเทศ จึงมีผลส่งให้จังหวัดน่านมีโอกาสที่จะพัฒนาเป็นเมืองการค้าชายแดน เนื่องจากจังหวัดมีศักยภาพ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปวัตถุดิบเบื้องต้น ที่นำเข้าจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ เช่น อุตสาหกรรมการแปรรูปไม้ การเกษตร กิจการการแต่งแร่ดินขาว กิจการการตกแต่งแร่ลิกไนต์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ เนื่องจากมีแรงงานที่มีคุณภาพในด้านการแกะสลักไม้ - และเฟอร์นิเจอร์ และมีสถาบันการศึกษาที่สามารถผลิตแรงงานป้อนตลาดได้เพียงพอ นอกจากนี้ จังหวัดน่านยังสามารถจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก และสามารถเชื่อมโยงภาคเหนือตอนบนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะเมืองหลวงพระบาง (ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2541) ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และยังสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังเมืองสิบสองปันนาในจีนตอนใต้ และเมืองเดียนเบียนฟู ในเวียดนามตอนเหนือได้อีกด้วย

ซึ่งจากศักยภาพความพร้อมในการรองรับการขยายตัว ทางด้านการค้าและการลงทุนของจังหวัดน่าน และโอกาสการพัฒนาของห้วยโก๋นในด้านการแลกเปลี่ยน ทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน จะส่งผลให้ห้วยโก๋นจะกลายเป็น จุดศูนย์กลางการเชื่อมต่อที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับประเทศ และเป็นอีกทางหนึ่งที่เสริมสร้างศักยภาพของภาคเหนือตอนบน ให้มีความพร้อมในการดำเนิน โครงการความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง ให้บรรลุผลเป็นรูปธรรมได้มากยิ่งขึ้น